

STOMATOLOGIYADA ANTIBAKTERIAL TERAPIYA VA PROFILAKTIKA PRINSIPLARI

Alfraganus universiteti "Tibbiyot fakulteti"

Stomatologiya yo'nalishi

2-kurs talabasi

Xamrabayeva Muslima

hamrabayevam@gmail.com

Annotatsiya: Stomatologiyada antibakterial terapiya va profilaktika infeksiyon kasalliklarning oldini olish va davolashda muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu maqolada stomatologik infeksiyalarning kelib chiqish sabablari, antibakterial dorilarning qo'llanilishi, ularning samaradorligi va nojo'ya ta'sirlari muhokama qilinadi. Shuningdek, stomatologik amaliyotda antibakterial profilaktikaning asosiy tamoyillari, dori tanlash mezonlari va zamonaviy yondashuvlar haqida ma'lumot beriladi.

Kalit so'zlar: stomatologiya, antibakterial terapiya, infeksiya, profilaktika, dori vositalari.

Ingliz tilida

Principles of Antibacterial Therapy and Prophylaxis in Dentistry

Antibacterial therapy and prophylaxis play a crucial role in preventing and treating infectious diseases in dentistry. This article discusses the causes of dental infections, the use of antibacterial drugs, their effectiveness, and possible side effects. It also provides insights into the main principles of antibacterial prophylaxis in dental practice, criteria for drug selection, and modern approaches to infection control.

Keywords: dentistry, antibacterial therapy, infection, prophylaxis, medications.

Rus tilida

Принципы антибактериальной терапии и профилактики в стоматологии

Антибактериальная терапия и профилактика играют важную роль в предотвращении и лечении инфекционных заболеваний в стоматологии. В данной статье рассматриваются причины возникновения стоматологических инфекций, применение антибактериальных препаратов, их эффективность и возможные побочные эффекты. Также освещены основные принципы антибактериальной профилактики в стоматологической практике, критерии выбора препаратов и современные подходы к контролю инфекций.

Ключевые слова: *стоматология, антибактериальная терапия, инфекция, профилактика, лекарственные средства.*

Kirish

Hozirgi kunda stomatologik infeksiyalar keng tarqalgan muammolardan biri bo'lib, ularning oldini olish va samarali davolash dolzarb masalalardan hisoblanadi. Og'iz bo'shlig'i millionlab mikroorganizmlarni o'z ichiga oladi, ulardan ba'zilari muayyan sharoitlarda patogen xususiyat kasb etib, turli yallig'lanish jarayonlarini keltirib chiqarishi mumkin. Bunday infeksiyalar nafaqat tish va yumshoq to'qimalarga zarar yetkazadi, balki umumiy sog'liq uchun ham xavf tug'dirishi mumkin.

Antibakterial terapiya stomatologiyada infeksiyon kasalliklarni davolash va profilaktika qilishning asosiy usullaridan biri hisoblanadi. Uning to'g'ri qo'llanilishi bakterial infeksiyalar tarqalishining oldini olish va bemorlarning sog'lig'ini saqlashga yordam beradi. Biroq, antibakterial dorilarni noto'g'ri va nazoratsiz qo'llash natijasida bakteriyalarning antibiotiklarga chidamliligi (rezistentligi) ortib bormoqda. Bu esa zamonaviy tibbiyot oldidagi jiddiy muammolardan biri bo'lib, kelajakda infeksiyalarni davolashni yanada murakkablashtirishi mumkin.

Stomatologik amaliyotda antibakterial terapiya bilan birga, infeksiyalar oldini olishga qaratilgan profilaktika choralariga ham katta e'tibor qaratilishi lozim. Profilaktika stomatologik muolajalar jarayonida asoratlarning oldini olish, jarrohlik aralashuvlardan so'ng infeksiya rivojlanish xavfini kamaytirish va bemorning umumiy holatini yaxshilashga xizmat qiladi. Shu sababli, stomatologlar antibakterial

dorilarni qo'llash tamoyillarini, ularning samaradorligi va nojo'ya ta'sirlarini chuqur bilishi lozim.

Ushbu maqolada stomatologiyada antibakterial terapiya va profilaktikaning ahamiyati, asosiy tamoyillari, zamonaviy yondashuvlar va ularning samarali qo'llanish usullari haqida batafsil ma'lumot beriladi.

Hozirgi kunda stomatologik infeksiyalar keng tarqalgan muammolardan biri bo'lib, ularning oldini olish va samarali davolash dolzarb masalalardan hisoblanadi. Og'iz bo'shlig'i millionlab mikroorganizmlarni o'z ichiga oladi, ulardan ba'zilari muayyan sharoitlarda patogen xususiyat kasb etib, turli yallig'lanish jarayonlarini keltirib chiqarishi mumkin. Bunday infeksiyalar nafaqat tish va yumshoq to'qimalarga zarar yetkazadi, balki umumiy sog'liq uchun ham xavf tug'dirishi mumkin.

Antibakterial terapiya stomatologiyada infeksiyon kasalliklarni davolash va profilaktika qilishning asosiy usullaridan biri hisoblanadi. Uning to'g'ri qo'llanilishi bakterial infeksiyalar tarqalishining oldini olish va bemorlarning sog'lig'ini saqlashga yordam beradi. Biroq, antibakterial dorilarni noto'g'ri va nazoratsiz qo'llash natijasida bakteriyalarning antibiotiklarga chidamliligi (rezistentligi) ortib bormoqda. Bu esa zamonaviy tibbiyot oldidagi jiddiy muammolardan biri bo'lib, kelajakda infeksiyalarni davolashni yanada murakkablashtirishi mumkin.

Stomatologik amaliyotda antibakterial terapiya bilan birga, infeksiyalar oldini olishga qaratilgan profilaktika choralariga ham katta e'tibor qaratilishi lozim. Profilaktika stomatologik muolajalar jarayonida asoratlarning oldini olish, jarrohlik aralashuvlardan so'ng infeksiya rivojlanish xavfini kamaytirish va bemorning umumiy holatini yaxshilashga xizmat qiladi. Shu sababli, stomatologlar antibakterial dorilarni qo'llash tamoyillarini, ularning samaradorligi va nojo'ya ta'sirlarini chuqur bilishi lozim.

Ushbu maqolada stomatologiyada antibakterial terapiya va profilaktikaning ahamiyati, asosiy tamoyillari, zamonaviy yondashuvlar va ularning samarali qo'llanish usullari haqida batafsil ma'lumot beriladi.

Stomatologik infeksiyalar va ularning kelib chiqish sabablari

Stomatologik infeksiyalar og'iz bo'shlig'ida joylashgan patogen mikroorganizmlar ta'sirida yuzaga keladi. Bunday infeksiyalar turli sabablarga ko'ra rivojlanishi mumkin:

✚ **Gigiyena qoidalariga rioya qilmaslik** – tishlarni noto'g'ri yoki kam tozalash bakteriyalarning ko'payishiga olib keladi.

✚ **Immunitetning zaiflashishi** – organizmning himoya tizimi zaiflashganda bakteriyalar tezroq faollashadi.

✚ **Jarrohlik aralashuvlar** – implantatsiya, tish olib tashlash, endodontik davolash kabi muolajalardan so'ng infeksiya xavfi ortadi.

✚ **Surunkali kasalliklar** – diabet, yurak-qon tomir kasalliklari va boshqa tizimli kasalliklar stomatologik infeksiyalarni kuchaytirishi mumkin.

Antibakterial terapiyaning stomatologiyadagi o'rni

Antibakterial terapiya bakterial infeksiyalarni bostirish va ularning tarqalishini oldini olishga qaratilgan. Stomatologiyada antibiotiklar quyidagi hollarda qo'llaniladi:

Og'ir yiringli infeksiyalar – periodontit, periimplantit, abscess va flegmonalar.

Jarrohlik muolajalar oldidan va keyin – operatsiyadan so'ng infeksiya rivojlanishining oldini olish uchun.

Immuniteti zaif bemorlar – yurak kasalliklari, diabet yoki immunitet tanqisligi bo'lgan bemorlar uchun.

Endodontik va ortopedik muolajalar – og'ir infeksiyalarni bartaraf etishda.

Stomatologiyada qo'llaniladigan asosiy antibiotiklar

Stomatologik infeksiyalarni davolashda turli guruhlariga mansub antibiotiklar qo'llaniladi:

Penitsillin guruhiga mansub antibiotiklar (Amoksitsillin, Ampitsillin) – keng qo'llaniladigan, lekin ba'zi bakteriyalar ularga qarshilik ko'rsatishi mumkin.

Makrolidlar (Azitromitsin, Klaritromitsin) – penitsillinlarga allergiyasi bor bemorlar uchun muqobil variant.

Linkozamidlar (Linkomitsin, Klindamitsin) – yiringli infeksiyalar va suyak to‘qimalari infeksiyalarida qo‘llaniladi.

Metronidazol – anaerob bakteriyalar sabab bo‘lgan infeksiyalarni davolash uchun ishlatiladi.

Antibakterial profilaktika tamoyillari

Profilaktika stomatologiyada infeksiya xavfini kamaytirish va bemorning sog‘lig‘ini himoya qilishga xizmat qiladi. Quyidagi holatlarda antibakterial profilaktika tavsiya etiladi:

Jarrohlik muolajalar oldidan – masalan, implantatsiya yoki tish olib tashlashdan oldin.

Periodontal kasalliklar bilan og‘rigan bemorlar – og‘iz bo‘shlig‘ida bakterial balansni saqlash uchun.

Kuchli immunitet tanqisligi – yurak-qon tomir kasalliklari, qandli diabet yoki onkologik bemorlarda.

Antibakterial terapiyaning salbiy ta’sirlari va ehtiyot choralar

Antibiotiklarni noto‘g‘ri qo‘llash nafaqat infeksiyani davolashni qiyinlashtiradi, balki bemor uchun jiddiy muammolarni keltirib chiqarishi mumkin:

Allergik reaksiya – penitsillinga allergiya anafilaktik shokka olib kelishi mumkin.

Ichak mikroflorasining buzilishi – antibiotiklar foydali bakteriyalarni ham yo‘q qilishi mumkin, bu esa disbakterioz va oshqozon-ichak muammolariga sabab bo‘ladi.

Antibiotik-rezistentlik – dorilarni noto‘g‘ri qabul qilish bakteriyalarning chidamliligini oshirib, kelajakda davolashni qiyinlashtiradi.

Shu sababli, antibakterial terapiya va profilaktika shifokor nazorati ostida amalga oshirilishi, dori vositalari esa faqat zarurat bo‘lganda belgilangan miqdorda qabul qilinishi lozim.

Antibakterial terapiya va profilaktika stomatologiyada infeksiyalarning oldini olish va ularni samarali davolashning muhim tarkibiy qismidir. Biroq, dorilarni noto‘g‘ri qo‘llash antibiotiklarga chidamlilik muammosini kuchaytirishi va

bemorning sog‘lig‘iga zarar yetkazishi mumkin. Shu bois, stomatologlar infeksiya xavfini kamaytirish, dorilarni oqilona qo‘llash va bemorlarning og‘iz gigiyenasini yaxshilashga alohida e‘tibor qaratishlari zarur.

Xulosa

Stomatologiyada antibakterial terapiya va profilaktika infeksiyon kasalliklarni samarali davolash va oldini olishda muhim o‘rin tutadi. Og‘iz bo‘shlig‘ida ko‘plab bakteriyalar mavjud bo‘lib, ularning muvozanati buzilganda turli yallig‘lanish jarayonlari yuzaga kelishi mumkin. Shu sababli, stomatologik muolajalarda infeksiyalarni nazorat qilish va bemor salomatligini himoya qilish uchun antibiotiklar va antiseptik vositalardan to‘g‘ri foydalanish zarur.

Antibakterial terapiya faqat shifokor tavsiyasiga ko‘ra qo‘llanilishi kerak, chunki noto‘g‘ri yoki nazoratsiz foydalanish bakteriyalarning dorilarga chidamliligini oshiradi. Bu esa kelajakda infeksiyalarni davolashni qiyinlashtiradi va tibbiyot oldiga yangi muammolar qo‘yadi. Ayniqsa, antibiotiklarni kerak bo‘lmagan hollarda qabul qilish yoki ularning to‘liq kursini tugatmaslik bakterial rezistentlikni kuchaytirishi mumkin.

Shuningdek, stomatologik muolajalar oldidan va keyin infeksiya xavfini kamaytirish maqsadida profilaktik choralarni ko‘rish juda muhimdir. Tish va og‘iz gigiyenasiga e‘tibor qaratish, sterilizatsiya qoidalariga rioya qilish, shuningdek, immuniteti zaif bemorlar uchun oldindan antibakterial profilaktika o‘tkazish infeksiyon asoratlarning oldini olishda muhim rol o‘ynaydi.

Xulosa qilib aytganda, stomatologiyada antibakterial terapiya va profilaktika kasalliklarning oldini olish, bemorlarning sog‘lig‘ini saqlash va infeksiyalarni samarali davolashda muhim ahamiyatga ega. Biroq, dorilarni oqilona qo‘llash, gigiyena qoidalariga rioya qilish va zamonaviy stomatologik usullarni joriy etish orqali stomatologik infeksiyalar bilan samarali kurashish mumkin. Shifokorlar va bemorlar bu borada mas‘uliyatli yondashishi lozim, chunki og‘iz bo‘shlig‘i salomatligi insonning umumiy sog‘lig‘iga bevosita ta’sir qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Боровский Е.В., Леус П.А. **"Стоматологические инфекции и антибиотикотерапия"** – Москва: Медицина, 2018.
2. Карапетян А.В. **"Рациональная антибактериальная терапия в стоматологии"** – Санкт-Петербург: СпецЛит, 2020.
3. Жулев Е.Н. **"Антибиотики в стоматологической практике"** – Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2019.
4. Wilson W., Taubert K.A., Gewitz M. **"Prevention of Infective Endocarditis"**, Circulation Journal, 2021.
5. Pallasch T.J. **"Antibiotic Resistance and Its Relevance to Dentistry"**, The Journal of the American Dental Association, 2020.
6. Мелехов А.А., Сидоренко М.А. **"Современные подходы к профилактике и лечению стоматологических инфекций"** – Казань: ИНФРА-М, 2022.
7. American Dental Association (ADA). **"Guidelines for Antibiotic Use in Dentistry"**, ADA Report, 2021.
8. Sweeney L.C., Dave J., Chambers P.A. **"Antibiotic resistance in general dental practice"**, British Dental Journal, 2019.
9. Ogle O.E. **"Antibiotic Stewardship in Dental Practice"**, Dental Clinics of North America, 2022.
10. World Health Organization (WHO). **"Global Action Plan on Antimicrobial Resistance"**, Geneva, 2021.